

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O'ZBEK TIL VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

DINSHUNOSLIK

fani bo'yicha

SILLABUS

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi: 230 000 – Tillar

Ta'lim yo'nalishi: 60230200 – Tarjima nazariyasi va amaliyoti (ingliz tili)

60230200 – Tarjima nazariyasi va amaliyoti (fransuz tili)

60230200 – Tarjima nazariyasi va amaliyoti (nemis tili)

Fan/modul kodi	Fan/modul turi majburiy	Ta'lim tili o'zbek	O'quv mashg'ulotlari (soat)				Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
			ma'ruza	seminar	amaliy	laboratoriya		
SH 1204	Har bir semestrdaagi fan/modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari	Jami:				
2	Dinshunoslik	4	4	60	30	30	0	60
	Jami:	4	4	60	30	30	0	60
								120

Fan maqsadi (FM)

Fanni o'qishdan maqsad – talaba-yoshlar tafakkurida dinning mazmun mohiyati, dunyoning diniy manzarasi, diniy va falsafiy qarashlarning o'zaro bog'liqligi, globallashuv va diniy jaryonlari hamda zamonaviy diniy harakatlar, diniy aqiddaraxatlik, ekstremizm va terrorizmning davlat va jamiyat xavfsizligiga salbiy ta'sirini bilish va unga qarshi kurashishda nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1. Tarbiya fani (302 KL 36)
2. Milliy g'oya va ma'naviyat asoslari (302 MMA 14)
3. Tarix (302 UEYT 15)
4. Dunyo dinlari tarixi DIN B204

Ta'lim natijalari (TN)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- bilimlarning mohiyati, jamiyat va shaxs hayotidagi o'rni, dunyoviy va diniy bilimlarning mutanosibliigi, din va fanning o'zaro aloqasi, diniy ta'lim va dunyoviy ta'limning maqsadlari haqida *tasavvurga ega bo'lishi*;
- dinshunoslik fanini o'rganish orqali turli dinlarning mohiyati, ularning urf-odatlari va e'tiqodlari orasidagi farq va umumiylik, diniy va dunyoviy bilimlarning insonlarning bog'rikengligi va o'zaro hurmatini tarbiyalashdagi roli, jahon dinlari, e'tiqodlari va urf odatlari an'analari, diniy-axloqiy g'oyalarning tahlili; dinshunoslikning asosiy tushunchalari, funksiyalari, buddaviylik dini va uning g'yalari; xristianlik dini tarixi va asosiy g'oyalari, katolik pravoslav dinining asosiy g'oyalari va yillardagi farqlar, protestantizm dindagi plyuralizm, islom ta'limotiga oid qarashlar: sunniylik, shialik va xorijiylik, ularning yo'nalishi va mohiyati; kalom limitiga oid g'oyalari va mu'taziliyalar maktabi va omillarini *bilishi va ulardan foydalana olishi*;
- diniy e'tiqodning mohiyatini maxalliy urf-odat, an'analarni tushunish, turli dinga

ishonuvchilar va ishonmaydiganlar bilan umumiy muvosa qilish, ular bilan mulokot qilish madaniyati; din nomi bilan sun'iy bog'langan ma'naviy tahdidlar, axborot xurujlariga qarshi kurashish *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak*.

Talabalarining kreditlarini olish tartibi

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdaagi 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jaryoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom"ning 15- va 30-bandlariga asosan **dinshunoslik fanidan 2 – semestrda 120 soat o'quv yuklamasini o'zlashtirgan**, fan dasturi (sillabus)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra **ijobiy baholani boshqarib kompetensiyalarini yetarli darajada egallagan** talabaga 2 – semestrda 4 kredit beriladi.

Talaba belgilangan *ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda kreditlar berilmaydi*.

Talabalarining bilimlari baholash O'zbekiston Respublikasi Ohiy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdaagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimlari nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

Talabalar bilimlari nazorat qilish va baholash mezonlari (Assessments) (talaba o'zlashtirishini baholash jadvali va mezonlari)

Dinshunoslik faniga kunduzgi bakalavr ta'lim yo'nalishlarida 30 soat ma'ruza, 30 soat seminar va 60 mustaqil ta'lim ajratilgan. Universitet nizomi bo'yicha bu 120 soat yuklama hajmiga 4 kredit beriladi. Joriy va oraliq nazoratda talaba jami 50 ball to'plashi mumkin. Talaba yakuniy nazoratda esa 50 ball to'playdi.

JN mezonlari:

JN: Talaba seminar mavzu rejasiga tayyorlanib muhokamada qatnashsa, har bir mavzu uchun **0,5 ball** (30 jufflik uchun) va 1 balldan (15 jufflik uchun) berib boriladi, jami **15 ball** (30*0,5=15 va 15*1=15) to'playdi hamda **5 ball** kreativ fikri uchun beriladi. Har bir seminar mashg'ulotida bitta seminar va bitta mustaqil ish mavzusini topshirishi lozim. Sirtqi ta'lim yo'nalishi talabalariga 5 ta mavzu bo'yicha har bir mavzu uchun 4 balldan berib boriladi, jami 20 ball (5*4=20) to'playdi

JN balllar(20ball) konvertatsiyasi

baho	Ball	o'zlashtirish
“5”	18-20	90-100%
“4”	14-17	70-89,9%
“3”	12-13	60-69,9%
“2”	11	0-59,9%

ON mezonlari (30ball)

ON: Oraliq nazorati ma'ruza mashg'uloti tugagandan so'ng o'tkaziladi. Oraliq nazoratda talabaga test yoki yozma savollar beriladi.

ON ballar konvertatsiyasi.

baho	Ball	o'zlashtirish
"5"	27-30	90-100%
"4"	21-26	70-89,9%
"3"	18-20	60-69,9%
"2"	17	0-59,9%

YaN mezonni(50ball)

YaN: Yakuniy nazorat test shaklida o'tkazilsa, talabaga 30 ta test beriladi va har bir to'g'ri javobi uchun 1 balldan beriladi. Jami 30 ball. Agar, yakuniy nazorat yozma ish shaklida o'tkazilsa, talabaga 3 ta savol o'tilgan mavzulardan beriladi va har bir yozma savol javobi uchun 10 ball beriladi. Jami 30 ball. Mustaqil ish topshiriqlaridagi vazifalarni "og'zaki" yozma vas slaid shaklida himoya qilaadi. Talabaniq nutq madaniyati kreativ fikrlashiga va qo'yilgan topshiriqqa mustaqil yondoshuviga qarab 20 ball beriladi. Mustaqil ta'limdan jami 20 ball to'playdi.

YAN ball konvertatsiyasi

Baho	Ball	o'zlashtirish
"5" baho	45-50	90-100%
"4" baho	35-44	70-89,9%
"3" baho	30-34	60-69,9%
"2" baho	29	0-59,9%

1-izoh: O'ROO'MTVning 2018 yil 9-avgustidagi 19-2018-son buyrug'i (OTM talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi nizom) 1-jadvali (baholashni "5" baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish jadvali) 2- jadvali (Oliy ta'lim talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash jadvali O'zbekiston tizimi) asosan konvertatsiya qilinadi.

2-izoh: VMning 2020 yil 31 dekabrtdagi 824-sonli (OTM ta'lim jarayonini tashkili etish bilan bogliq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida) qarori 1-ildovasi (OTM o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida nizom) ning 1-bob 1-4 bandi, 4-bob 11-14 bandi, 6-bob 29-30-31 bandi, 8-bob 41 bandiga muvofiq kredit beriladi.

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarining o'tkazilishi muddatlari muvyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkili etiladi.

Talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash JADVALI

"5" baholik tizimi	Yevropa kredit transfer tizimi (ESTS-Euroopen Credit Transfer System)	"100" ballik shkala (%)
"5" (a'lo)	"A"	90—100
"4" (yaxshi)	"B"	70—89,9
"3" (qoniqarli)	"C"	
	"D"	60—69,9
	"E"	
	"FX"	
	"F"	
"2" (qoniqsiz)	"F"	0—59,9

Ma'ruza mashg'ulotlarining soatlar bo'yicha taqsimlanishi:

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (MD) (2-semester)		30
1-MODUL. FALSAFA (PHILOSOPHIA)		
M1	Din ijtimoiy madaniyat hodisa sifatidagi ahamiyati.	2
M2	Milliy dinlar	2
M3	Zarushiylik dini	2
M4	Buddaviylik dini	2
M5	Xristianlik dini	2
M6	Islom dini	2
M7	Islom dinining aqidaviy yo'nalishlari va maktablari	2
M8	Markaziy Osiyo tarixida Xanafiya mazxabining o'rni	2
M9	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar	2
M10	Zamonaviy diniy harakatlari va sektalar	2
M11	Kiber makonda diniy e'tiqod targ'ibotining ijtimoiy xavfi	2
M12	Missionerlik va prozelitizmning siyosiy-ijtimoiy xavfi	2
M13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmning tarixi va yo'nalishlari	2
M14	Dunyo hamjamiyatining ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash tajribasi	2
M15	Duyoviy bilimlar va diniy e'tiqod birligiga erishishning ahamiyati	2
Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (A) (2-semester) (list of seminar topics)		30
A1	Din ijtimoiy madaniyat hodisa sifatidagi ahamiyati.	2
A2	Milliy dinlar	2
A3	Zarushiylik dini	2
A4	Buddaviylik dini	2

A5	Xristianlik dini	2
A6	Islom dini	2
A7	Islom dinining aqidaviy yo'nalishlari va maktablari	2
A8	Markaziy Osiyo tarixida Xanafiya mazxabining o'rni	2
A9	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar	2
A10	Zamonaviy diniy harakatlar va sektalar	2
A11	Kiber makonda diniy e'tiqod targ'ibotining ijtimoiy xavfi	2
A12	Missionerlik va prozelitizmining siyosiy-ijtimoiy xavfi	2
A13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmining tarixi va yo'nalishlari	2
A14	Dunyo hanjaniyatining ekstremizm va terroriznga qarshi kurash tajribasi	2
A15	Duyoviy bilimlar va diniy e'tiqod birligiga erishishning ahamiyati	2

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzularning soatlar bo'yicha taqsimoti

T/r	Mavzular nomi	Shakli	s/h
1	Din, dinshunoslik, din falsafasi, teologiya, teosofiya, xudjo'ylik, diniy e'tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati.	Og'zaki	2
2	Dinshunoslikning fan sifatida shakllanishi, predmeti, funksiyalari, kategoriyalari	Yozma	2
3	Dinlarni tadqiq etish metodologiyasi: tipologik, qiyosiy, tarkibiy-funksional, genetik tahlil. Qiyosiy dinshunoslikning metodlari.	Slaid	2
4	Yahudiylik ta'limoti, an'ana va marosimlari	Og'zaki	2
5	Konfutsiylik ta'limotida ijtimoiy-axloqiy masalalar	Yozma	2
6	Zardushthylikning teologik tizimi va diniy marosimlari	Slaid	2
7	Zardushthylikda tabiatning ulug'lanishi	Og'zaki	2
8	Zardushthylikning diniy iyerarxiyasi	Yozma	2
9	Buddaviylik dinining paydo bo'lish tarixi, asosiy ta'limotlari, oqimlari va manbalari.	Slaid	2
10	O'zbekistonda buddaviylik dinining tarixiy ildizlari (Qaratapa, Fayoztapa, Dalvarzintepa) va hozirgi zamon	Og'zaki	2
11	Xristianlikning paydo bo'lishi, aqidalari, asosiy yo'nalishlari, ta'limotlari va manbalari.	Yozma	2
12	Islom dinining paydo bo'lishidagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy sharoitlar.	Slaid	2
13	Roshid xalifalar hukmronligi davridagi islohotlarning mohiyati. Ummaviylar va abbosiylar hukmronligi davrida dinga	Og'zaki	2

14	Movarovnabrda islom dinining targ'alishi va madrasa ta'limi shakllanishining ijtimoiy madaniy hayotga ta'siri.	Yozma	2
15	Esxatologiyaning mohiyati: qiyomat va oxirat dunyosi. missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari.	Slaid	2
16	Islom oqimlari va yo'nalishlarining paydo bo'lishi sabablari, e'tiqodidagi bo'linishlarning sabablari va oqibatlari	Og'zaki	2
17	Hanafiy mazhabi rivojida Markaziy Osiyo faqihlarining roli va hissasi.	Yozma	2
18	Tasavvuf tushunchasi va uning mohiyati. Tasavvufning kelib chiqishi, mazmuni va rivoji.	Slaid	2
19	Konfessiya tushunchasining mohiyati va O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy konfessiyalarning tasnifi.	Og'zaki	2
20	Diniy tashkilotlarning zamonaviy dunyoviy me'yorlarga moslashuvining ahamiyati.	Yozma	2
21	Vijdon va e'tiqod erkiniqligining ta'rif.	Slaid	2
22	Islom va boshqa diniy aqidalar sinkretlashuvi natijasida shakllangan diniy ta'limotlar tarixi.	Og'zaki	2
23	Kiber makon, kiber terrorizm, kiber zo'ravonlik (cyberbullying) tushunchalarining mohiyati.	Yozma	2
24	Ijtimoiy tarmoqlarda diniy axborot ist'emoli madaniyatini tarbiyalashning zarurati.	Slaid	2
25	Missionerlik tarqibotida uslub va vositalarning zamonaviylashuvi: kiber makonda mafkuraviy tahdidlar.	Og'zaki	2
26	O'zbekistonda faoliyatni kuzatilgan missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari	Yozma	2
27	Diniy aqidaparastlik (fanatizm), ekstremizm paydo bo'lishining ijtimoiy-tarixiy zaminlari va rivojlanishi.	Slaid	2
28	O'zbekiston davlat siyosatida radikal oqimlarga qarshi kurashning yo'nalishlari	Og'zaki	2
29	O'zbekistonning terrorizmga qarshi kurash tajribasi.	Yozma	2
30	O'zbekiston yoshlarining diniy manbalardagi axloqiy tarbiyaga oid g'oyalarni o'rganishning ahamiyati	Slaid	2
	Jami		60

Asosiy adabiyotlar

- Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. - 264 b.
- Raximqjanov D., Errazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. T.: «O'zbekiston faylasufi milkiy jamiyati» nashriyoti, 2018. - 304 b.
- Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. - T.: OOO «Complex

print), 2020. - 198 b.

4. Kamliov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. - T.: Lesson Press, 2021. - 128 b.

5. Shermuxamedova N.A. Dinij fanatizm fenomeni/Inson falsafasi. - T.: Noshir, 2016. B.314-499.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. T. 1. - Toshkent: O'zbekiston, 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: O'zbekiston, 2017.
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini bigalika barpo etamiz. - Toshkent: O'zbekiston, 2017.
4. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
5. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug', xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
6. K. S. Guttenplan. J. Hornsby. C. Janavay. Reading philosophy. Blackwell Publishers Ltd. UK. 2003. R - 341.
7. A. Azami. Vvedenie v xadisovedenie. Kazan: 2011
8. A. Fitrat. Tanlangan asarlar -Toshkent: Ma'naviyat, 2010 -301 b
9. Abu Xomid G'azzoliy Kimoi saodat//Ikki dunyo saodatiga eltuvchi bilim. - Samarkand: Imom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
10. Runniy J. Masnaviy. 40 rivoyatga sharh. -Toshkent: Navruz, 2019
11. Abu Xomid G'azzoliy Kimoi saodat//Ikki dunyo saodatiga eltuvchi bilim. - Samarkand: Imom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
12. Islomov Z., Haydarov I. Xristianlik: ibodatxona, ibodat va marosimlari. - Toshkent: Qag'nus nashriyoti, 2020.
13. G'oyinazarov Sh. Islom terrorizmga qarshi. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2021.
14. David L. McMahan. The Making of Buddhist Modernism. - Oxfordshire: "Oxford University Press", 2008.
15. Todd M. Johnson. Religious Adherents of the World by Continent and Region // Religions of the World: A Comprehensive Encyclopedia of Beliefs and Practices / J. Gordon Melton, Martin Baumann. - Oxford, England: "ABC CLIO", 2010.

Axborot manbalari

1. www.ziyounet.uz.
2. www.edu.uz.
3. www.google.uz.
4. www.gov.uz.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Anvar Buranov, Jitimoiy-gumanitar fanlar kafedrasida o'qituvchisi
E-mail:	mussanikktoblar@gmail.com
Tashkilot:	Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti, Jitimoiy-gumanitar fanlar kafedrasida
Taqrizchilar:	Taqrizchilar: Sattorov V.N. (imzo) Jitimoiy-gumanitar fanlar kafedrasida dotsent, F.F.O. Musaev M.T. (imzo) Respublika Ma'naviyat va ma'rifati markazi huzuridagi Jitimoiy-ma'naviy tadqiqotlar instituti bo'lim boshlig'i, siyosiy fanlari doktori (DSc)

Falsafa fani syllabusi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti O'quv-uslubiy kengashining 2023 yil "___" avgustdagi yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Falsafa fanidan ishchi o'quv dasturi (syllabus) Jitimoiy-gumanitar fanlar kafedrasining 2023 yil ___ avgustdagi 1-son yig'ilishida muhokama qilingan va ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqaruv boshlig'i:

Fakultet dekani:

Kafedra mudiri:

Tuzuvchi:

V. Nazarov

B. Elov

I. Aslonov

A. Buranov

Akli doston

g. Anvorgaeva